

מבעד למסוה

(שעורים בהסתכלות)

ובכל זאת, ראו מה
בין בני לבן חמוי ;
אשתקד, לא באנו
אנחנו לחג המלך
לאות מנחה נגד

הגזרות של נעילת-השערים והשיטת המצומצמת שהנהיג רבנו בלמוד הקבלה של אבותינו לארצנו, והשתא, לא באנו אל החג ויצאו במחאות גלויות וכטענות עצומות, כאשר בכך? — באשר המושל דחה את החג ליום שני מפני קרושת הישבת, ואולם, חוששני שהם יפעלו במחאתם זו ממש כמו שפעלנו אנו במחאתנו בשנת התולפת... כי כך דרכם של "עשרת-השנאים" בארץ-הקדש ; אתמול ישראל והיום ישמעאל וחזור חלילה... והכל לשם שווי משקל...

ו"הרבו" שלנו שיאריך ימים ושנים, נעשה בלונדון לציוני נלהב, משתתף הוא בכל הבנקאים, בידו תאחת הוא מרים כוס לחיינו, ובידו השניה הוא מחליק את הזוננפלדים בפאותיהם ועושה קידות על לכו ומצחו לר' משה קויטא ודכותיה, כנהוג, ואלולי דמכתפינא, היותי אומר שלו היה כאן, לא היינו זוכים אולי ל"נדחה" זה של החג,

אך זרק מפני "לכה ואמרו הגויים?", עד יעבר יום, עד אחר סתן-תורה ביום 15 יולי...

ובשרוגזים על החזן, אין רוקדים "קדושה" — והמופתי וחבריו רוגזים ומהנפתים כמחותנים מצד החתן ולא באו אל החתונה ביום שני שלא מוצאו בו "מי טוב" בשבולם... ומה עושה קהל בל יאתרוג כסכות לברך עליו? — אינו מברך ; והקהל שלנו בא אל גן-העיר לברך את מי"מ הנציב בלא אתרוג, כי העיקר הם, מבינים אתם, הלולבים שעושים בהם נענועים והקפות בעיר ובגן, וברכו גם את מי"מ המושל כר לוק שיטת לכבוד החג, את הכתוב של עמו *Look לשם Look* ופירושו : "הבט וראה !"... וכלי-זמר המשמרה נגנו, ואורחיו מלאו כרסם מעדנים וגזוז, כנהוג, והכל היה ל"יהודים"...

ואולם פטור בלא כלום, אי-אפשר ; לאחר שנתפזרו כל המחותנים, השושכונים והמוזמנים, נתפרצו פרחותים אחדים מלשם לתוך הגן, ובשנסת היהודי בעל-הגן להרחיקם משם, מהרו נטורי-קרתא משלהם להשקיט את הסערה, ומרב התפעלות טעו וכמקום להוציא את האורחים הבלתי-קראים, הודרוו ושמו את בעל-הגן בבית-האסורים רק לשתי שעות, עד שהספיקה החבריא לנקות את השלחנות הערוכים "בלחוך השור" ממש — וזרוזין נשכרין !...

ויודעים אתם מה, תלמידו התביבוס ? מושב שנעזב את הפוליוקת ונשחק קצת ב"טוררא נקש", כמו נורטקליף בלונדון... דחינו כיצד ? — נוטלים מטבע כמו ה"קאבאקי" האדום, העגול והגדול, שכימי התורכים, שיש בו מצד אחד מין צפור (ולדיו בלע"ז) וזהו ה"טוררא" בלשונם, ומצד השני כתבת הנקרא כערבית "נקש", עכשיו זכינו ב"יה למטבעות טישונות ותלולות באמצע ולשני מיני גרושים מצדדים ; זמר ונקבת ברא אותם, וככך, אוחזין את המטבע ביצתו אצבעות, בין האגודל ובין הקמיצה — זכרו היטב ! — וסובבין אותה בכח על השלחן או על הרצפה, והיא, כלומר המטבע, סובבת על צורת כסביבון ממש עד שהיא נופלת, ומיד מכסין אותה ביד ואומרים ; "טוררא או נקש ?" והיה אם נחש השני ומצא הרי זכה ואם לא נחש — הפסיד ; ואולם, טוב יותר לנחש ולא להפסיד...

רצה נורטקליף, להפיל גורל בין ויצמן ובין שיכלי גמל כדי לדעת מי יתחיל קודם בטענותיו ע"א ארץ-ישראל, מה עשה ? נפל על המצאה והוציא מכיסו מטבע, נפל אותה בין שתי אצבעותיו, ממש כמו ה"שקצים" שלנו ברחובות ירושלים, זרק אותה באוויר ואמר : זה יהיה האוח לפנינו, אם הפל המטבע וה"טוררא" למעלה ידבר גמל תחילה, ואם יפל ה"נקש" ידבר ויצמן.

ומולו של הגוי גרם ונפל דוקא "טוררא", ויפתח ה' את פי הגמל, ויעלה גרה בדרכו

במשך י"ב רגע לא יזתר, כנגד שנים-עשר שבמי ישראל, עד שלא השאיר כלום ליוצמן תאומלל... ותרועת הנצחון גדלה במחנה ישמעאל וכלם קוראים ומלקקים את אצבעותיהם ממכתבו של ג'מל ב"סכאה" עתון התולו בערבית, ואומרים בלם בקול : אשורה לח' בו ג'מל עלי ! ויש אומרים כי מטבע זו של נורטקליף רמו למטבע שטבעו ח'מ'ם עוד בימי התורקים...

ונואם נלהב הוא ג'מל, וביטעת תרום יודע הוא גם לאיים, כידוע, ושכת, כנראה, שגם לפנים היה פרא-אדם וכשהגיע לכר-מצות, בקש לעשות מעשה באתיו הקטן ממנו, אלא שהקבי"ה הקדים להודיע לשרה אמנו, והיא מהרה לשלח את ה"בחור העדיק" לגמרי מכיתתו, וכך דרכה של תורתנו הקדושה, שכל מה שכתוב ישם הוא אמת ; כמות חנה מגרשות תמיד את האדם מגן-הערן ; קין הורג תמיד את הבל אתיו הצעיר ; בני-לבן באים בטענה כל ימיהם, כי יעקב גזל מהם את ירושת אביהם, וכן כסדר, ומסתמא גם המעשה ביצחק הוא אמת, ומעשה אבות ירשו בנים, אלא שבשעה שהוא מכין עצמו לאיומים, הרי מוכנים לפניו הנאד ותילקוט ללכת אל המדבר... אין כתוב שם ? — גמלא אזל למבעי קרנא, אודנא דהונו ליה אולו מיניה."

כך, כך, ידידי חמר-גמל ! חרינו גוללים בידינו את הכרות בלפור, עושים בה שפופרת בעין חצוצרת ומצפצפים בה על כל

האיומים...

זה עכשיו פתחתי את הדאר שלו ומצאתי מכתב מצפצפים, שהנני מוסר לכם בזה ככתבו וכלשונו ממש ; ב"ה

לכבוד הרבני המופלג בת"ו
מוהר"ר ר' עזמות שוחי
מורי ורבי !

אחדה-ש"ט, הנני להודיע למעלת תורתו כי מיום שנתעוררה במהננו שאלת הבחירות של ועד-העיר, נעשה ימנה בקי"קנו צפת, וגולת הכותרת "נוראש המעשה המסופר להלן הוא — "שאלת הנשים", ותלקחת ר"ל אצלנו מלהמת נוראש על "זכויותיה של האישה" וכל העיר כמרקחה ממש, מילא, כ"ז שהנשים היו מסתפקות בזה שהיו מדברות, לא היה כלום, ואתם הלא ידעתם ; מן הדבור לא יצא עבור, בכל אפן אצלנו הגברים בצפת דבר זה נמנע לגמרי, אבל משעה שהחרדים לדבר ה' ואפילו בנו, "הדור-הצעיר" החליטו נגד בחירות הנשים, עברו הנשים מן הדבור אל המעשה — והסכנה מתחוללת, וביום הבחירה היתה להן אספה גדולה ואהרי דרשות נלהבות רבות שניבר היה בו זכרים, מדברים מתוך גרוגן, תחליטו ללתם בנו עד שאריות הפליטה של כחותיהן, וכלן יצאו ברחובות ועשו מה שקוראין בלשונן "דמונסטרציות", בראש הלכו שתי בתולות זקנות שהלבינו צמותיהן ואחריהן כל הכובסות,

הרקחות והטבחות למיניהן שהבטיחו להן מגבות
 ב' אוקיות פהמים ליום השבת וכיו"ב, ונגררו
 אחריהן גם מנישי ההרדים שהיו נשים כשרות
 ועושות תמיד רצון בעלן, אלא שעכשיו נכנסה
 בהן הקליפה ר"ל, ומבקשות את הקלפי... ובתוך
 המחנה הזה בולט הגובר בכרסו העבה ובמכנסיו
 הקצרים, ועד שלא הספיקו להכניס את פתקאותיהן
 לתוך החור של הקלפי, כנהוג, רטנו להן כי
 הקלפי מזויפת וכי הקלינגרים הכינו להן בערמה
 קלפי זו כדי להוליך אותן לבוי-מסותא...

ופרצה ההנגשות נוראה, וכל הנקבות השתערו
 בצעקות ויללות עד לב שמים על הקלפי. ובקשו
 רק את הקלפי של חזקרים, עפ"י הסימנים שמטרו
 להן וצעקו בקול: ככה לא יעשה במקומנו ו
 עד שראתה המשרה את הסכנה והקצין היהודי
 הופיע עם שומרו לפזר את הקהל, הוא צעק
 עליהן בשלש השפות הרשמיות שלנו וגם
 ב"מאמני-לשון. ולא זו מניקומן עד שהשוו
 התחיל מדבר דברים כמתלהמים ויורדים הדרי
 בטן; ולשכחם של השומרים הקרבים עליו להעיד
 כי הם נהגו מדת דרך-ארץ בנישי ישראל,
 והשתמשו ב"גנבלמים" דוקא בידים... והמחומת
 גדולה ר"ל ושם ישראל מתחלל ברחובות צפת
 עיה"ק לעיני הגוים, ביום ההוא לא שתו
 כמעט תה בבנק, כי המנחלים עסקו ב"שאלה-
 נשים" ודנו ע"א "האישה הנקבית" רק לא
 ביטור...

לכסוף, פקד המושל להביא את הקלפי לבית-
 הממשלת, והבתורות נתבטלו, ועולם כמנהגו
 נוהג בצפת; בלי ועד ובלי סדרים, וה' ירחם...
 איני יודע בוצד אצלכם, אבל אצלנו

מישתנים הדברים ועוד מעט לא יכירו את צפת,
 הנשים תהיינה עומדות כלן כמזרח בבית-
 המדרש של בהוש, ואנחנו הגברים נדחף מיום
 ליום יותר עד לעזרת-נשים, במקום ר' יוסף
 הזן תעבר האדיל כבית-הכנסת של האר"י ז"ל
 לפני התיבה, ואחר קריאת-התורה תעלה על
 גבי הבימה לא מגיד אלא מגדת, והיא היא
 שתטיף לנו את המוסר של לא תחמד, לא תנאף
 וכו'. ובמקום הקצין שלנו, תהיה קצינה לבושה
 בלוי-גבר ותהיה מנמרוי-קרתא שלנו, ועוד מעט,
 כך שמעתי, תקחנה את כל הפרנסות שלנו, כמו
 "הסוליופונימקות" ימ"ש, וחיים כאלה, רוצים
 ה"דוימשיען" שלכם להכניס לנו לצפת,

ומחמת שאני מתפלל ותיקין, הנני מקצר
 הפעם ודורש בשלום כל ב"ב.

תלמידו הותיק
 פ.

כן, עיקר שכתתי: למען השם, לא לגלות
 את דברי אלה ברבים, לכל יקפחו חלילה את
 הקרדים הקטן שלי בבנק.
 * * *

אמרת לי לגמר את שעורי הפעם, והנה הביא
 לי הנער מכתב מיירושלם שהנני מוסר בלא שום
 הקון מפני החפזון:

לכבוד הסופר הנכבד הסכנה א"ע ע ז מ ו ת
 שלום!

אל יחר אפך בי אם אקה לי החופש לעזור
 לך בהודיעי אותך משוד עניים ואנקת אביונים,
 ועתה אתחיל משיכונת בתי האונגארים המכילה
 שלש מאות בתים גדולים ושובים א' עם ג'תי
 תכשילים ותצרות מרווחים ובורות מים, מרתפים

והגויות, כולם נבנו בכסף נדיבים שהתנו תנאי
 מפויש קודם למעשה שידורו במ דוקא עניים
 בכל ג' שנים חליפות כדי שכלם יהנו ויזכו
 בפרי צדקתם, האבנים המודבקות בפתח הבית
 תזעקנה לקיים תנאם ואין משים על לב כי זה
 יותר מעשר שנים שהחזיקו בהם הדיורים מהם
 כמה גבירים גדולים וסוחרים ספורסמים כמו
 מר "ישר" וחפוך אשר יש להם בשכונות
 אחרות בתים ותצרות ומקבלים שכר דירתם
 כשער היוקר יושבים ושמחים בבתי העניים
 בעת שהעניים באמת שאין ידם מיטת לשלם
 שכר דירה קצרה נפישם מהצרות של משיביריהם
 מבעלי בתיהם הדוחקים בהם, האין זה גזל
 עניים? זאת ועוד אחרת: יושבי השכונה הנ"ל
 עושים כבר בבתי ההקדש כאדם העושה בתוך
 שלו, מי שנוסע מפה מוכר את ביתו בלומר
 זכות וישיבתו בחמישים לוי"ט ויותר וכבר תו'
 כמה מעשיות שהנתילו בתיהם ליורשיהם
 וקרוביהם מבלי התחשב כלל שזה שייך דוקא
 לעניים כאמור, וכדי כזיון וקצף, לכן
 אבקשו להפזיז מעט אור על תעלולו מנהלו
 הכולל הזה אשר בערפל התולתם ויתארם כשרד
 המליצה כפי רוח בינתו הטובה עליו והפעם
 יספיקו דברי ועוד חזון למועד.

והנני שלו תמיד
 אחד מנמט:רי-קרתא

עז מות.
 XXXXXXXX